

Årsrapport for 2022 fra SNO til Lofotodden nasjonalparkstyre

SNO lokalt: Brit Grønmyr

I tillegg har Mads Hansen, SNO Svolvær, vært med på noen oppdrag.

Forsidefoto: Snart midnatt rundt midtsommer i Vestervika i Lofotodden nasjonalpark

Innhold

1.1	Kontroll og tilsyn	5
1.1.1	Om aktiviteten og resultatene	5
1.1.2	Anbefalte oppfølgingspunkter	5
1.2	Formidling og informasjon.....	5
1.2.1	Kort om aktiviteten	5
1.2.1	Utviklingstrekk og anbefalt oppfølging	6
2.	Bestillingsoppgaver	7
2.1.1	Føringer fra KLD, Miljødirektoratet og nasjonalparkstyre.....	7
2.2	Stilrettelegging.....	7
2.2.1	Aktiviteter og resultater	7
2.2.1	Anbefalte oppfølgingspunkter	8
2.3	Ferdsestelling.....	8
2.3.1	Aktivitet og resultat	8
2.3.1	Anbefalte oppfølgingspunkter	9
2.4	Fjerning av tagging på stein i Kvalvika	9
2.4.1	Aktivitet og resultat	9
2.4.2	Anbefalte oppfølgingspunkter	9
2.5	Rydding av leirplasser og varder i Kvalvika og på Bunessanden	10
2.5.1	Aktivitet og resultat	10
2.5.2	Anbefalte oppfølgingspunkter	10
3.	Vedlegg.....	11

Innledning

Årsrapporten er en oppsummering av det arbeidet som SNO har gjort og vært med på for nasjonalparken i 2022. For hvert tema er det sagt litt om hvilken aktivitet som er utført og om det er anbefalinger for vegen videre.

COVID-19 restriksjonene som hadde preget verden de siste årene ble opphevet våren 2022, så denne sommeren var turistene fra utlandet for fullt tilbake i Lofoten. Men som de siste årene er det overordnede inntrykket at de besøkende har flokket seg på plassene kjent fra sosiale medier, mens de mindre kjente stedene i parken har hatt en rolig sommer.

SNO lokalt er samlokalisert med nasjonalparkforvaltninga på Lofotodden nasjonalparksenter i gammelskolen på Reine og samarbeider om oppgaver både inne og ute. Noe av uteaktiviteten i nasjonalparken i sommer ble brukt sammen med nasjonalparkforvalter på praktiske oppgaver som klopping, informasjon og planlegging av kommende prosjekt på slitasjen på de mest brukte stiene i nasjonalparken.

Denne årsrapporten gir også et litt større bilde av arbeidet til lokalt SNO utover arbeidet i Lofotodden nasjonalpark.

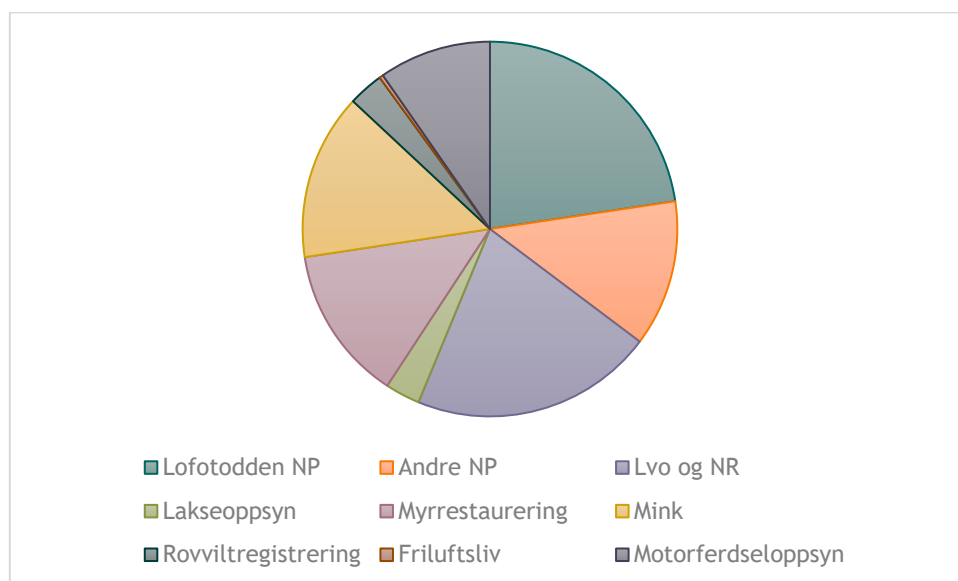
1. Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon, mv)

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet (KLD). Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets operative feltorgan. SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll, overvåking og informasjon, til skjøtsel og tilrettelegging i verneområder. SNO har også mange oppgaver knyttet til arter som villrein, laks og fjellrev, samt registrering, dokumentasjon og felling av store rovdyr.

Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og det er ca 60 lokalkontor spredd over hele landet.

Ifølge førte timer har lokalt SNO utført til sammen 171,5 timeverk i felt i nasjonalparken i 2022. Dette er en liten nedgang fra 2021, og kan sannsynligvis forklares blant annet i mye dårlig vær og et stort prosjekt som ikke ble gjennomført. Feltaktivitet inkluderer blant annet ordinært oppsyn/tilsyn, registreringsarbeid, opplæring og diverse tiltak. I tillegg kommer timer knyttet til tilreisende kollegaer som har bidratt til kompetanseutvikling i nasjonalparken.

Kakediagrammet under viser fordeling av ulike oppgaver i felt for SNO Lofoten for 2022. I kategorien "Andre NP" og "LVO og NR" ligger jobb utført i Møysalen nasjonalpark og andre reservater og landskapsvernområder i Vesterålen og Lofoten, samt besøk i verneområder i andre regioner i forbindelse med kollegastøtte, samlinger eller kompetanseutvikling. Oppgaver som myrrestaurering, minktiltak og bestandsregistrering av fjellrev og jerv foregår også for det meste i innenfor ulike verneområder, uten at det er spesifisert i denne framstillingen.

1.1 Kontroll og tilsyn

1.1.1 Om aktiviteten og resultatene

Både SNO og nasjonalparkstyret kan på fritt grunnlag melde brudd på verneforskrifta. SNO har i 2022 meldt 5 saker til politiet, samtlige for brud på bestemmelsen om forbud mot bruk av drone i verneforskriften for Lofotodden nasjonalpark.

Figur 1 En ulovlig drone blir tatt ned på Rørholmen i Kvalvika i Lofotodden nasjonalpark

En av bestillingene fra nasjonalparkstyret er at det skal holdes et ekstra oppsyn med droneaktivitet i nasjonalparken. Når man er på oppsyn og arbeid i nasjonalparken kommer man lett i kontakt med publikum, og droner blir ofte tema. De fleste som hadde vært inne i parken kunne melde om at de hadde opplevd droner i lufta, og forbudet er konsekvent oppfattet som positivt av publikum, begrunnet i uønsket støy og invasjon av privatlivet.

Personene som ble anmeldt sommeren 2022 ble påtreft i området Kvalvika - Ryten. Tre av de anmeldte i år var utlendinger og to nordmenn. I skrivende stund er to sakene avgjort med vedtak av bøter pålydende kr 10 000,-.

Ingen av bygningene og anleggene i Lofotodden nasjonalpark var lagt inn i verneområdeloggen på vernetidspunktet. Denne jobben er påbegynt i 2020, og fortsatt i 2022. Dette vil være et viktig grunnlag for å ha kontroll på eventuelle ikke omsøkte tiltak i nasjonalparken i framtida. Samtidig blir det rapportert kontinuerlig til forvalter om det for eksempel dukker opp saker som trenger oppfølging.

På to stier i nasjonalparken er det forbudt med sykling, fra Bunesfjorden til Bunessanda og fra Torsfjorden til Kvalvika.

Elsykler er definert som motorisert ferdsel og er ikke tillatt i nasjonalparken. Det er ikke registrert noen avvik på dette feltet i 2022.

1.1.2 Anbefalte oppfølgingspunkter

- Fortsatt oppsyn med dronebruk på utvalgte områder i nasjonalparken.
- Bestilling fra forvaltningsmyndighet på kontroll av ferdigstilte dispensasjonssaker
- Fortsette jobben med registrering av alle bygg og anlegg i nasjonalparken
- Bevissthet rundt at elsykler kan være snarlige "vanlige" sykler

1.2 Formidling og informasjon

1.2.1 Kort om aktiviteten

Formidling om vernet, naturen og kulturhistoria er en viktig del av arbeidet til SNO. En SNO-logo på klær eller på bilen ser ut til å føre til at folk tar kontakt, enten av nysgjerrighet om hva vi driver med eller for å diskutere ulike aspekter ved vern og natur. Statistikken i

feltdagboka viser at i alt 268 personer er blitt "informert", det vil si snakka med om nasjonalparken og lignende, gjennom tilfeldige møter på arbeid eller oppsyn i felt.

SNO gir tilbakemelding til forvalter og bidrar i arbeidet med hvordan besøksforvaltninga best mulig kan tilpasses Lofotodden nasjonalpark. Å gjøre tiltak som tar vare på verneverdiene samtidig som man gjør minst mulig inngrep i landskapet er en krevende øvelse, og det er en fordel med flere som tenker sammen om utførelsen.

SNO har tilgang til å publisere på Lofotodden nasjonalparks facebookside og instagramkonto, og publiserer nyheter der ut fra SNOs arbeidsfelt. Det siste året har det vært laget innlegg om ferdselstelling, nye og gamle skilt og generell ferdselsinformasjon basert på opplevd behov i felt.

Det er satt opp to nye verneskilt i parken i år. På nordsida av Ågvatnet er det satt opp et verneskilt uten underskilt. På Siltsandneset ved Refsvika er det satt opp et verneskilt med underskilt droneforbud. I tillegg er løveskiltene mot Ryten og fra Torsfjorden oppgradert fra størrelse A6 til A5 for å bedre synligheten, og det er bestilt underskilt med droneforbud i størrelse A5 som skal erstatte skiltene i A5 som står der i dag. Dette for å bedre synligheten slik at vi forhåpentligvis får færre dronesaker i 2023.

Det ble satt opp 4 informasjonstavler om den generelle båndtvangen, samtlig i Flakstad kommune. Tre er satt opp ved innfallsporter i Marka, Torsfjorden og Innersanden mens den siste står ved stranda i Kvalvika.

Bestillingen med oppsetting av informasjonsplakater ble utsatt til 2022 år da plakatene ikke var ferdigstilte før utpå høsten.

1.2.1 Utviklingstrekk og anbefalt oppfølging

Det ligger store, spennende og uløste informasjonsoppgaver for å fremme natur- og kulturkvalitetene i nasjonalparken. Med en nasjonalpark med så mye besøk som Lofotodden så burde informasjon i mange former, både på nett, fysisk med skilt og gjennom naturveiledning i felt vært mer til stede. Nasjonalparksenteret for Lofotodden åpnet sommeren 2022 i gammelskolen på Reine, og med det åpnet det seg nye muligheter for samarbeid rundt informasjon. SNO vil uavhengig av dette ha fokus på tilstedeværelse i felt i sommersesongen for å informere og forebygge.

Figur 2 Tavle med informasjon om båndtvangen ved Kvalvika

2. Bestillingsoppgaver

2.1.1 Føringer fra KLD, Miljødirektoratet og nasjonalparkstyre

I tillegg til de lovbestemte oppsynsoppgavene får SNO årlig bestillingsoppgaver fra flere forvaltningsnivåer. Det vil si statlig (klima- og miljødepartementet (KLD), Miljødirektoratet), regionalt (statsforvaltere, fylkeskommuner, nasjonalpark- og verneområdestyrer) og lokalt (kommuner med verneområdeansvar) nivå.

Nasjonalparkstyret kommer hvert år med Innspill om ønsket SNO-ressurs. Skjemaet for i år ligger utkvittert som vedlegg i dette dokumentet. Denne årsrapporten gir en tilbakemelding på mange av oppgavene.

2.2 Stitilrettelegging

2.2.1 Aktiviteter og resultater

Noe av bakgrunnen for opprettelsen av Lofotodden nasjonalpark var å få mannskap og midler til å jobbe med håndtering av de hordene av mennesker som kommer til Lofotodden om sommeren for på sikt å kunne balansere besøk og verneverdier. I dette er stitilrettelegging og -kanalisering viktige punkter. I påvente av igangsetting av større tiltak med eksterne aktører ble det i 2022 gjort flere mindre brannslukkingstiltak langs de mest brukte stiene inn i parken.

Sammen med to innleide hjelpere og forvalter ble det lagt ca 180 meter klopp i 2022. Det lengste strekket ble lagt på stien opp mot Ryten like utenfor vernegrensa. Resten ble lagt på stien fra Torsfjorden i forlengelsen av fjorårets klopping. Det ble på begge steder lagt dobbel bredde av malmfuru fra Dividalen. Materialet ble fløyet ut i mars, mens kloppingen ble gjennomført i mai.

Samtidig med kloppingen måtte det gjøres tiltak for å få turistene til å gå på kloppene, for det viste seg fort at dette ikke var en selvsagt ting for alle. Delvis

ble det brukt av kloppmaterialet til å lede folk inn på kloppene, i tillegg til at det ble satt opp skilt om "sårbar vegetasjon - følg stien", som vist på bildet. Det viser seg at ikke alle leser skilt, ei heller tenker over at en planke som er lagt på tvers over stien er tenkt å fungere som en fysisk hindring, så dette med stenging av stier og kanalisering er noe vi må jobbe videre med.

De nevnte skiltene med "sårbar vegetasjon - følg stien" ble også flere andre steder ved stiene Innersanden - foten av Ryten og Torsfjorden - Kvalvika der det for eksempel var behov for å få folk på rett sti for å unngå blaute partier eller der det var ønske om å bruke ett stiløp. På

Figur 3 Forsøk på å få folk til å følge nylagt klopp ved hjelp av lavt ledegjerde og skilting.

dette ser skiltinga ut til å fungere brukbart, men kun de mest kritiske punktene ble prioritert i første omgang da dette lett kan bikke over til skiltjungel og visuell forurensning.

Nasjonalparkstyret hadde i tillegg inne en bestilling til SNO til ledelse av en stipatrulje et par uker på sommeren, som skulle gjøre enkel tilrettelegging som rensing av berg, skilting, merking, vannavledning mm, men dette gikk ut i mangel på mannskap. Det ble likevel gjort noe arbeid av SNO på flekking av berg på stien mellom Innersanden og Ryten som enkelt kanaliseringstiltak noen plasser.

Det var også lagt inn en bestilling på SNO sin Stiskule, men dette ble ikke prioritert fra SNO sentralt.

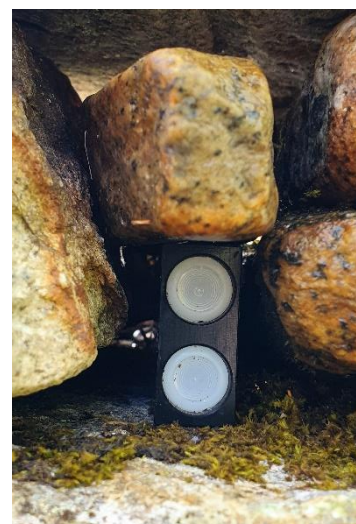
2.2.1 Anbefalte oppfølgingspunkter

- Videreføre bygging av stikompetanse i teori og praksis både for lokalt SNO og forvalter.
- Videre jobbing med ulike typer sperringer/kanalisering for å finne metoder som de fleste skjønner og følger uten at det blir mer fremtredende enn nødvendig.

2.3 Ferdselstelling

2.3.1 Aktivitet og resultat

Ferdselstellerne til SNO er pyrosensorer. Det vil si at de registrerer varmen på personen eller dyret som passerer sensoren. Sensoren monteres så høyt oppe at den ikke registrerer sauer eller hunder. Teknologien gjør det mulig å logge bevegelse i begge retninger med en nøyaktighet ned på timenivå. Som i lignende teknologi vil det forekomme feilregistreringer. For eksempel hvis to personer går rett ved siden av hverandre kan de telles som en person. Man forsøker derfor å sette sensorene på et smalt parti av stien. I 2022 var det satt opp fire ferdselstellere i tilknytning til parken. En i Bunesfjorden, en i Kjerkfjorden, en på yttersida ved Refsvika og en på stien mot Ryten. I tillegg har friluftsrådet en egen teller på stien mot Kvalvika/Ryten og i Torsfjorden.

Figur 4 En pyrosensor innebygd i en varde.

Bunesfjorden

Denne lokaliteten dekker stien mellom Vindstad og Bunesanda. Fra 5. mai til 4. oktober registrerte den 24 841 passeringer, omtrent likt fordelt på ut og inn. Dette er rundt 25 % økning siden 2021, da knapt 20 000 passeringer var registrert i omtrent samme periode.

Kjerkfjorden

Dette tellepunktet var nytt i 2021, og dekker stien fra Kjerkfjorden til Horseid. Da telte den fra starten av juni til sist på oktober 1068 personer på tur til Horseid og 993 på tur tilbake til Kjerkfjorden. I 2022 stod telleren ute fra 4. mai til 2. november. 3190 personer passerte i denne perioden retning Horseid, mens 1938 ble registrert ut retning Kjerkfjorden igjen. Det betyr at vel 1000 personer kan ha gått fra Kjerkfjorden og retning Selfjorden denne sommeren, og dette viser en markant dreining i ferdselsmønsteret i tillegg til en relativt stor økning i besøket totalt sett.

Ryten

Telleren her ble satt opp ved kloppene rett utenfor vernegrensa. Hensikten med den var å fange opp både de som kommer fra Innersanden og fra Bergland. Sistnevnte stier blir ikke fanget opp av Friluftsrådets teller litt lenger ned mot Einangen. Men til tross for skifting av batteri, resetting av enheten og andre gode tips og råd fra support greidde vi ikke å få kontakt med denne enheten, og det foreligger dessverre ikke tall fra den.

Refsvika

Denne telleren ble satt ut først på mai, og er ikke avlest. Noen av tellerne sender tallene fortløpende på telefonnettet, men der denne står på yttersida er det ikke dekning og den må leses av fysisk. På grunn av været i sommer og høst og mye annet som skjer så har vi ikke greidd å få inn tallene på denne i 2022. Dette er satt opp på plana for våren 2023.

2.3.1 Anbefalte oppfølgingspunkter

Tross noe feilregistrering så er ferdselstelloene sannsynligvis av de beste metodene for å få en oversikt over antall personer som besøker en bestemt del av nasjonalparken. Med tallserier fra før og etter ulike tiltak som restaurering av stier eller skilting vil man ha et bedre grunnlag for god besøksforvaltning. Med begrensinga på antall tellere får man ikke telt overalt hvert år så tellepunktene må vurderes opp mot behov for telling. Det går også an se på andre måter å få informasjon om antall besøkende i ulike deler av nasjonalparken ved å hente tall fra for eksempel betalt parkering, passasjertall fra båtruter, fra "Strava" eller lignende.

2.4 Fjerning av tagging på stein i Kvalvika

2.4.1 Aktivitet og resultat

På en større stein i Kvalvika i overgangen mellom sand og grasbakke ble det vinteren 2022 oppdaget at det var tagget på en stein. Taggingen så ut til å ha vært knyttet til bortgangen av et kjæledyr. Nasjonalparkstyret ønsket taggingen fjernet før dette utarter deg. Flere metode ble vurdert, men det enkleste og mest effektive viste seg å være og male over med gråfarge.

Figur 5 Overmalt graffiti i Kvalvika

2.4.2 Anbefalte oppfølgingspunkter

Tilfeller av graffiti/tagging bør følges opp med fjerning raskest mulig for å hindre at det utarter seg.

2.5 Rydding av leirplasser og varder i Kvalvika og på Buinessanden

2.5.1 Aktivitet og resultat

Villvarder blir konsekvent revet på oppsynsturer. Disse blir ofte bygd vilkårlig i terrenget ved sien av stien, og kan i dårlig vær lede turgåere på villstrå. I tillegg har man erfaring fra blant annet Saltfjellet med at vardebygging kan ta helt over i enkelte områder om byggingen får utvikle seg fritt og på sikt gå ut over naturverdiene.

I 2020 ble det satt opp skilt om rasfare under Helvetestinden ved Buinessanda. Dette har ført til en forskyving av leirplassene mot eller opp på Einangen. Det ble her gjort et par forsøk på å begrense antallet nye bålplasser til de som etter beste skjønn virket mest "bærekraftige" her og dette kan godt følges opp videre. Tilsvarende ble ikke gjennomført i Kvalvika, men det kan vurderes å fjerne sittegruppe/bålplasser som er eller måtte dukke opp på Rørholmen eller andre av de mer sårbare delene i nærheten av stranda.

Figur 6 Eksempel på villvarde som ble revet i skaret mellom Torsfjorden og Kvalvika i Lofotodden NP i 2022

2.5.2 Anbefalte oppfølgingspunkter

- Fortsatt konsekvent fjerning av villvarder der de måtte dukke opp i og i nærheten av nasjonalparken
- Følge med utviklingen av leirplasser, særlig i områder med rasfare og med fare for erosjon

3. Vedlegg

Innspill om ønsket SNO ressurs. Utkvittert.		
År:	2022	
Bestiller:	Lofotodden nasjonalparkstyre	
Lofotodden/Tema	Forankring og beskrivelse av oppdraget	Utkvittering fra SNO
Tilrettelegging	Utkjøring av klopp til Torsfjorden	Utflyging av klopp til Torsfjorden og til Sjetndikan under Ryten fra Fredvang skole gjennomført i mars.
	Montering av 3-4 båndtvangsskilt	Båndtvangsskilt satt opp i Kvalvika, Innersanden, Torsfjorden og Marka. De tre siste ved stistart.
	Fortsette kloppegging på sti fra Torsfjorden til Kvalvika.	Gjennomført kloppegging i Torsfjorden og mot Ryten, til sammen ca 180 m dobbel klopp.
	Fjerne tagging på stein i Kvalvika	Tagging malt over med "steinfarga" utendørsmaling.
	Følge opp stipatrulje	Gikk ut pga mangel på mannskaper
	Montere infoskilt Torsfjorden, Fredvang skole, Vindstad og Innersand	Utsatt da skiltene ikke var ferdigstilte før senhøstes
	Kompetanseutvikling stibygging i samarbeid med SNOs stiskole	Gikk ut da Stiskulen ikke kunne stille
	Rydding av leirplasser og varder. Noen leirplasser som er etablert ønsker styret å få fjernet.	Varder blir konsekvent revet. Noen leirplasser ryddet.
Skjøtsel	Kartlegging/uttak av fremmede arter og spredte forekomster av bartrær (vrifuru) i Refsvika og på Helle	Delvis gjennomført: Kartlegging strekninga Silsandneset – Kolhellaren
Bevaringsmål	Ferdselstelling Ryten, Bunesfjorden, Kjerkfjorden og Refsvika.	Alle satt ut, ikke alle fungerte, se over i rapporten.
Tilsyn og kontroll	Oppsyn og kontroll med dronevirksomhet Ryten, Kvalvika og Bunessanden	Til sammen 5 anmeldelser for droneflyging i nasjonalparken i løpet av året. To i Kvalvika, resten opp mot Ryten. To nordmenn, tre utlendinger.
	Oppsetting av verneskilt, forvalter utarbeider prioriteringsliste.	Ingen prioriteringsliste mottatt, men verneskilt satt opp på Silsandneset på yttersida og på nordsida av Ågvatnet, samt klargjøring av oppsetting av verneskilt mot Hermannsdalstinden.

Statens naturoppsyn

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@naturoppsyn.no | **Nett:** naturoppsyn.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltpersonell.

SNO ivaretar nasjonale miljøverdier og forebygger miljøkriminalitet. Oppgavene spenner fra kontroll og overvåking, til skjøtsel i verneområder, tilrettelegging i viktige natur- og kulturminneområder, informasjon og formidling.

SNO har også mange oppgaver knyttet til store rovdyr, både registrering av bestander, dokumentasjon av skader på husdyr og tamrein, og uttak av dyr det er gitt fellingstillatelse på. Ledelsen i SNO sitter i Trondheim, og vi har ca. 60 lokalkontor spredt over hele landet.